

**Acte de lliurament de la Medalla d'Honor del Parlament
al col·lectiu Els Setze Jutges**

Í N D E X

Lliurament

de la Medalla d'Honor del Parlament, en la categoria d'or,
al col·lectiu Els Setze Jutges (p. 3)

La moderadora

Senyores i senyors, us donem la benvinguda al Parlament de Catalunya. Sou pregats de desconnectar els aparells de telefonia mòbil. Moltes gràcies.

Lliurament de la Medalla d'Honor del Parlament de Catalunya, en la categoria d'or, al col·lectiu Els Setze Jutges

Tot seguit començarà l'acte de lliurament de la Medalla d'Honor del Parlament de Catalunya, en la categoria d'or, als components del col·lectiu Els Setze Jutges.

(Pausa. Aplaudiments.)

A continuació escoltarem l'himne nacional de Catalunya.

(Els assistents es posen dempeus. Se sent Els segadors. Seguidament, es reproduïx un fragment del programa Primera història de la cançó¹, en què Miquel Porter i Moix presentava el col·lectiu.)

La secretària general del Parlament, Imma Folchi, llegeix l'acord d'atorgament de la Medalla d'Honor.

La secretària general

«La Mesa del Parlament de Catalunya, en sessió tinguda el 20 de febrer de 2007, per unanimitat i a proposta del president, ha acordat d'atorgar la Medalla d'Honor del Parlament, en la categoria d'or, al col·lectiu Els Setze Jutges, per la seva contribució decisiva al coneixement de la cultura catalana, per l'impuls al moviment de la Nova Cançó i la normalització de l'ús del català en el món de la música moderna els anys de la clandestinitat.

»Aquest guardó és també un reconeixement a les persones de Miquel Porter i Moix, Remei Margarit, Josep Maria Espinàs, Delfí Abella, Francesc Pi de la Serra, Enric Barbat, Xavier Elies, Guillermina Motta, Maria del Carme Girau, Martí Llauredó, Joan Ramon Bonet, Maria Amèlia Pedrerol, Joan Manuel Serrat, Maria del Mar Bonet, Rafael Subirachs i Lluís Llach, que des de l'any 1961, inspirats per Lluís Serrahima, han format el col·lectiu Els Setze Jutges.

»Palau del Parlament, 20 de febrer de 2007.

»Signat: la secretària primera, Lúcia Santos i Arnau; el president del Parlament, Ernest Benach i Pascual.»

La moderadora

Seguidament, la periodista Mònica Terribas fa la glosa del col·lectiu Els Setze Jutges.

La Sra. Mònica Terribas

Molt honorable president del Parlament de Catalunya, honorable conseller, honorable consellera, il·lustres membres de la Mesa del Parlament de Catalunya, autoritats i tots els representants del poble de Catalunya que han estat convidats a aquest acte, intueixo que l'únic

mèrit que puc tenir per tenir el privilegi de glossar la Medalla d'Honor, en categoria d'or, del Parlament de Catalunya que es lliura avui a Els Setze Jutges és ser capaç de dir «setze jutges d'un jutjat mengen fetge d'un penjat», o potser haver nascut l'any 68, que de fet és l'any que tècnicament es van dissoldre Els Setze Jutges.

Era petita quan els meus germans grans em feien repetir aquest joc de paraules. En la meua imaginació infantil, jo m'ho imaginava literalment, això dels «setze jutges d'un jutjat mengen fetge d'un penjat», i em semblava espantós. Però aquest divendres del mes d'abril del 2007 pren tot el sentit haver après a dir-ho, perquè em permet donar fe del que va néixer l'any 61, quan Josep Maria Espinàs, Miquel Porter i Moix i Remei Margarit, amb l'impuls de Lluís Serrahima, van fundar Els Setze Jutges. Aquell joc de paraules va donar-los el nom, però en aquell moment eren tres i l'apuntador.

Aquell va ser realment el primer embrió? A qui se li va acudir aquell nom? Hi havia proves o no hi havia proves per a entrar a Els Setze Jutges? En van deixar fora Raimon, o Raimon, que ja editava i s'ho feia sol, no hi va voler entrar? Qui va ser l'últim a marxar i apagar el llum? I el que és més important: el van tancar en català, en bilingüe, com ho van fer? Mirar de respondre aquestes preguntes avui podria acabar generant discòrdia.

Suposo que el president Benach va pensar: «Ho demanarem a algú que hagi nascut després del 61, i així fora problemes.» Va fer bé, perquè en un dia com avui els únics retrets han d'anar dirigits a un país que no ha fet fins ara, quaranta-sis anys després, el reconeixement institucional, públic, de país, al grup d'Els Setze Jutges, no únicament pel que va suposar d'original, de revolucionari, d'enriquidor per les aportacions d'altres cultures, com per exemple la francesa, d'insòlit, de resistent al règim franquista quan això era un risc, sinó per la seva extraordinària fertilitat i creativitat.

Ara, per donar proves del que van suposar, algú pot preocupar-se i pensar: «Ara farà una biografia de cadascun dels setze jutges.» No ho faré. No ho faré perquè els únics que no es queixarien del retrat –i em permetreu la ironia amb un punt d'humor negre– serien Miquel Porter i Moix i Delfí Abella. L'un va morir el 18 de novembre del 2004, i el nostre psiquiatre músic, l'1 de febrer passat, tots dos potser cansats d'esperar aquest homenatge.

Va ser pensant en ells –dos dels quatre primers jutges– que vaig decidir que el que sí que resultava oportú era situar-me en el moment en què aquells joves amb esperit crític, irònic, encuriósits pel que passava fora –ja aleshores Miquel Porter reivindicava cinema europeu, reivindicava cinema en català–, observadors, artistes, van decidir fer alguna cosa per reivindicar-se a través de la cançó en català, donar al nostre país l'oportunitat d'explicar-se, donar-se a ells mateixos també aquesta oportunitat, uns més bolcats en els seus móns interiors, altres amb un esperit de revolta social, cultural i col·lectiva.

Potser ara que són aquí pensen que en aquell moment tenien l'esperança que més de quatre dècades després seriem un país diferent, on no estariem discutint, encara ara, si la música en català ha de tenir una presència a les ràdios que encara no té, de si a Frankfurt els autors que

¹ Primera història de la cançó. Dir. Lluís M. Güell. TVE Barcelona, emès el 9 de desembre de 1975. Sig. 4S588.

hi han d'anar són els que escriuen en la nostra llengua. Potser aquells setze jutges creien que la seva feina ens duria un pèl més lluny d'on ens ha dut, encara que fos només perquè la cultura francesa que tenim tan a la vora no continués sent una cultura llunyana i desconeguda encara. El pobre Miquel Porter, en una crònica que llegia aquests dies al *Serra d'Or*, reivindicava les virtuts del cinema suec.

Però Els Setze Jutges van arribar lluny, han arribat lluny, malgrat tot. Tenim en «Paraules d'amor» i en «L'estaca» pràcticament dos himnes d'ús internacional, ben diferents. Per tant, d'entrada, en nom de les generacions que hem pogut viure acompanyats del seu talent, de maneres ben diverses, durant tots aquests anys, moltes gràcies.

Ens temíem que amb aquest homenatge passés una mica com amb les lleis de la memòria històrica, que se'n parla i se'n parla, però sembla que s'estigui esperant que víctimes d'una banda i de l'altra, però sobretot els botxins, no hi siguin per veure'n la cara el dia que es publiqui en els diaris oficials. De moment, amb la Medalla d'Honor, en categoria d'or, del Parlament de Catalunya a Els Setze Jutges hi hem arribat relativament a temps. Una ironia trista és que dues han de ser a títol pòstum; una ironia feliç és que alguns dels jutges, veient que l'homenatge trigava tant a arribar, doncs, des de dalt dels escenaris van decidir recordar-se'n ells mateixos, temorosos que la memòria fràgil deixés escapar el patrimoni. Aniran tots cap al cel per haver-ho fet, acompanyats de la Barbara, del Brassens i de tots els altres. Gràcies als qui ho heu recordat.

Tota aquesta història va néixer l'any 61. Vaig agafar un exemplar del *Serra d'Or* del gener del 62; al número 1 d'aquell any, l'article es titulava «La cançó popular a casa nostra», l'escrivia Carme Vilaginés i deia això: «El 19 de desembre d'enguany ha tingut lloc un acte del qual pot sentir-se orgullosa *Serra d'Or*» –que és la revista on es publicava–, «perquè les arrels d'aquest moviment, que cada dia es perfila amb més claredat a favor d'una cançó popular catalana, estan fortament lligades a la campanya iniciada a *Germinabit*» –que era una revista on es feia referència a un article escrit per Lluís Serrahima, inspirat per l'historiador Josep Benet, de l'abril del 59, que es deia «Ens calen cançons d'ara». «L'acte que ens ocupa» –diu Carme Vilaginés– «va tenir lloc en els locals del Centre d'Influència Catòlica Femenina, al carrer Santaló. S'hi reuní» –diu ella– «un nombrós auditori per tal d'assistir a una vetllada que aquells qui només coneixíem el que ens deia el programa no ens atrevíem ni a imaginar: "Poesia de la nova cançó; intèrprets: Remei Margarit de Serrahima, Miquel Porter, Josep Maria Espinàs." Les circumstàncies no podien ser més estranyes» –diu Carme Vilaginés–: «la muller d'un dels nostres joves poetes, un crític de cinema i el guanyador del Premi Sant Jordi del 61, reunits per a cantar cançons amb música i lletra pròpies o sobre poemes de Joan Salvat-Papasseit i algunes traduccions de Brassens.»

Aquesta crònica continuava explicant el que van cantar uns i altres aquella nit. I en aquell acte del 19 de desembre del 61 van quedar clars ja quins serien els paràmetres del grup. Lluís Serrahima, aquella nit, va dir literalment: «Si es pot fer un *rock and roll*, el farem. Tot el

que sigui, en tots els camps. Persistirem en totes les línies possibles. El que més necessitem en aquest moment és divulgació.» Josep Maria Espinàs: «En aquella aventura que començava en públic aleshores hi cabia tot, des de l'acudit enginyós fins als moments més lírics. Però el que no podia ser de cap manera és que allò es convertís en una cosa buida.» I Miquel Porter aquella nit va retre homenatge als qui havien mantingut les cançons vives en català, de principis de segle, i també del XIX, però va recordar que a la resta del món s'imposava la cançó popular i que el nostre país no havia de ser diferent.

I així va ser i això és el que van fer Els Setze Jutges. Però en aquell moment encara eren només dos jutges, una jutgessa enregistrada –perquè aquella nit Remei Margarit estava malalta, i la van poder reproduir en cinta magnetofònica– i Lluís Serrahima.

Després vaig continuar llegint cròniques, i l'any 1965 un article parlava que d'Els Setze Jutges –que ja feien circular aquest nom d'una manera regular i, per tant, ja era popular– n'hi havia un, que es deia Espinàs, que n'era el pioner, i –diu– «volia plegar, però el públic l'aclama». Era l'època en què cantava «Tu no estàs sol» o «La noia del gelat». Es distingien en aquesta crònica l'estil de Delfí Abella i el d'Enric Barbat, de qui la crònica deia que es concentraven en la traducció de la cançó francesa i en la sàtira. Vilaginés elogiava el segon disc de Quico Pi de la Serra, aquell mític disc que contenia «L'home del carrer», «Jo sóc Francesc Pi de la Serra», «Sol» i «Els fariseus». D'aquest disc en deien que corresponia a un jove irat, el jove irat a qui fa uns mesos veiem que explicava en aquell programa *Totes aquelles cançons*, d'Àngel Casas i Jordi García-Soler, que «érem dolents i anàvem millorant amb el temps».

Va sortir aleshores ja un llibre que contenia les cançons d'Els Setze Jutges, que aleshores només eren vuit: Miquel Porter, Remei Margarit, Quico Pi, Delfí Abella, Josep Maria Espinàs, Enric Barbat, Xavier Elies i Guillermina Motta; una trentena de cançons que ja es podien llegir en un moment en què Raimon editava, en què Salvador Escamilla editava també ja els seus discos, i altres veus s'ajuntaven a la Nova Cançó.

Llegint aquelles cròniques vaig recordar que la meua companya Regina Farré un dia em va fer un obsequi valuós que aquests dies ha estat un patrimoni. Em va dir: «Té, voleu els *singles* de tots aquells anys a casa?», i em va passar tota la col·lecció no solament d'Els Setze Jutges, sinó del Raimon, aquells petits discos d'Edigsa que he anat regirant aquests dies. Allà, al darrere d'aquelles portades, hi havia les paraules i les presentacions de Lluís Serrahima, de Felip Cid, de Blai Bonet, dels seus escrits a *Destino*, de Francesc Vallverdú, de Lluís Permanyer, d'Espinàs, de Josep Porter Moix, que avui també ens acompanya en aquest acte.

En la contraportada del primer *Guillermina Motta*, per exemple, del 64, aquell disc d'«Els esnobs», «La nit», «L'eternitat», «Digueu-me per què», Espinàs escriu: «Quan Els Setze Jutges vam descobrir l'existència de Guillermina Motta, ningú de nosaltres no va dubtar que havíem trobat la peça fonamental del nostre mecanisme de grup: una veu molt atractiva encarnada en una presència no menys atractiva.»

Quan va aparèixer Maria del Carme Girau, aquell mateix any, Lluís Serrahima reivindicava la seva veu valenciana, al costat de la de Raimon. Ella, com els altres, va haver de compondre lletra i música d'algunes cançons per a poder entrar a Els Jutges. Va debutar un dissabte a Rubí, i després van venir aquells dissabtes, de manera regular, al Romea.

Altres coses que diuen aquestes contraportades: Felip Cid deia de Delfí Abella que era «un trobador vestit d'esport, un metge de bona anomenada, un lletraferit notable i un humanista de veritat. Sospito» –diu Felip Cid l'any 63– «que les cançons d'aquest disc les ha confegit molt devorant d'aquest sospirall que és la vida.»

De Miquel Porter, Serrahima escrivia el 63: «L'home del teatre viu, l'home que vol fer cinema i que, mentrestant, fa de crític, l'home que es passa el dia venent llibres i els vespres fent sessions de cine fòrum, un home que odia els encarcaraments i que cerca l'autenticitat.»

D'Espinàs, Blai Bonet deia: «La seva veu i la seva guitarra s'han convertit en un cartell de les ganes de viure.»

D'Enric Barbat i el seu primer enregistrament, l'any 64, Serrahima destacava els vint-i-un anys d'un estudiant d'aparellador incorporat a Els Jutges en una sessió de la Facultat de Dret: «Enric hi posa un punt de sornegueria molt personal per a subratllar el que explica, que ho fa divertit.»

De Martí Llauredó i els seus poemes de Salvat-Papasseit deia Serrahima: «La tendresa que té en Martí Llauredó en la veu, encara d'adolescent, és molt apropiada per a cantar aquests poemes d'amor.»

L'any 65 Miquel Porter va escoltar al *Radioscope* de Salvador Escamilla la veu de Joan Manuel Serrat. Aquell any Serrat va entrar a formar part d'Els Jutges amb el número 13, després de debutar en un centre parroquial d'Esplugues l'any 65. Les seves primeres quatre cançons, editades en aquells petits vinils d'Edigsa, van ser «La guitarra», «La mort de l'avi», «El mocador» i «Ella em deixa».

En el disc *Audiència pública* d'Els Setze Jutges, l'any 65, tretze dels setze ja hi eren. I els tres últims jutges: la número 14, Maria del Mar Bonet, que va arribar d'un que ja era jutge –el seu germà, Joan Ramon Bonet–, Maria del Mar amb aquell disc *Cançons de Menorca*, de la mà del seu germà; Rafael Subirachs després, i finalment el jutge número 16, Lluís Llach.

En aquell primer disc d'en Lluís –«Que feliç era, mare», «La barca», «En Quitero» i «El parc»–, Serrahima deia: «Els Setze Jutges ja són setze; hi han arribat amb la incorporació de Lluís Llach. Els dos darrers jutges, Lluís Llach i Rafael Subirachs, tenen divuit anys. La iniciativa d'aquells setze jutges inicials segueix sent vàlida per als nois d'avui, que troben en la creació de cançons una actitud i una manifestació plenes d'autenticitat. I, d'altra banda, la maduresa artística d'aquests últims –per arajutges és sorprenent.»

La vida d'Els Setze Jutges havia començat aquell 19 de desembre del 61. Tot i que la dissolució del grup es marca el 68, el seu recorregut no ha deixat mai de ser ni de tenir sentit, perquè els van seguir en paral·lel moltes altres veus, des del Grup de Folk a tantes altres. La música en català ha tingut vida encara que des dels

mitjans públics i privats d'aquest país hàgim ajudat tan poc, abans i ara, a potenciar-la i a divulgar-la. Uns ho atribueixen al fet que els governs Pujol no van voler donar altaveu a aquells que ideològicament n'eren als antípodes. Per una cosa o per una altra, els mitjans públics –la nostra responsabilitat– han estat un amplificador precari per a la creativitat musical d'aquest país. I la prova final n'és cada dia quan veiem, als nostres programes, la poca presència que té la música en català al nostre país.

Malgrat això, d'Els Setze Jutges, molts han pogut viure professionalment de la música, amb una trajectòria de més de quaranta anys en sales, estadis, carpes plenes a vessar, fins ara mateix, amb peces seves, versionades en llengües ben diverses, reconeixements múltiples internacionals... Són, amb altres veus, no solament la banda sonora d'un temps i d'un país, sinó un patrimoni sense el qual molts no entendríem ni ens hauríem explicat la nostra pròpia vida en la nostra llengua.

Altres jutges ho van deixar per a dedicar-se professionalment a altres coses, i gràcies a això tenim altres patrimonis intel·lectuals que són impagables.

Però del que van fer i han anat fent Els Jutges, sortosament, n'hi ha testimoni escrit i audiovisual: Miquel Puja-dó, *Diccionari de la Nova Cançó*; Jordi García-Soler, la seva *Crònica apassionada de la Nova Cançó*, o la feina que s'ha fet a través de la televisió.

Miquel Martí i Pol diu que tot està per fer i tot és possible. Que tot és possible, no ho sé pas; jo començo, francament, a dubtar-ho. Però que tot està per fer, jo crec que no. Els Jutges són la prova que no tot està per fer. Per la cultura, per la música, per la llengua, per la nostra educació, per la nostra consciència col·lectiva, Els Setze Jutges van fer molt.

I ho dic perquè jo en tinc consciència des de molt petita. De fet, he de confessar que Guillem d'Efak, que no era un dels jutges però era d'aquella època, va passar una nit per casa i em va cantar «El dimoni Cucarell». Però jo estava malalta aquell dia, i havia vingut a actuar a Madrid, i jo tenia grip –oi que tenia grip, jo? Sí. I em sé cançons d'Els Jutges sense ser plenament conscient d'haver-les sentit mai. Després, la realitat professional m'ha portat a veure com es recuperava una part d'aquesta memòria, potser massa tard i poc, potser ja amb més sentit de nostàlgia que de present.

Però, si la gent de la meva generació no hagués viscut de molt petits el que jo i altres vam viure gràcies a la inquietud dels pares, fer aquesta glossa d'Els Setze Jutges aquesta nit hauria estat encara una gosadia més gran. Li tocava fer-ho a qualsevol contemporani –els demano a tots disculpes per la usurpació–, perquè ells haurien recordat, amb el sentiment d'haver-hi estat, vivències, esperances, les olors dels centres on tocaven, les anècdotes dels dies sense veu, de les cordes trencades de les guitarres, dels dies sense micròfons... M'hauria semblat deshonest mirar de fer-ho, haver construït una falsa memòria del que jo no he viscut.

Però les generacions que els vam viure d'una altra manera no ens hem de fer perdonar res. No ens hem de fer perdonar res, entre d'altres coses, perquè hem de fer de pont

per a demanar a les generacions que tenim per sota que siguin capaces de tractar millor moviments, grups i iniciatives com la d'Els Setze Jutges, que des de la seva generositat van mirar de traspasar-nos la cultura de la cançó francesa; que van donar-nos cançons per a dir-nos que ens estimaven; que van escoltar els seus intel·lectuals, com Lluís Serrahima, com Maria Aurèlia Capmany, que els corregien, que els animaven, que els aguantaven, que van ser prou generosos per a fer pinya en una aventura que, si hagués estat en solitari i en plena dictadura, segurament hauria estat, si no impossible, molt més difícil; que han sobreviscut a les seves pròpies trajectòries, i perquè en definitiva Els Setze Jutges han donat intel·lectuals, escriptors i músics que encara han de tirar del carro d'aquest país.

Donar les gràcies a Els Setze Jutges des d'aquesta tribuna aquest vespre és un privilegi que crec que comparteixo amb tota la gent del nostre país. Avesats com estem a donar notícies, aquest reconeixement que arriba ara és un dels que fa història, perquè ells, Els Setze Jutges, són una part clau de la història, no únicament de la cultura. Van ser i han estat capaços de treballar, d'agitar, de remoure les consciències i la identitat de diverses generacions, a qui van caldre i calen encara veus i paraules, i que les van trobar i les troben encara en les seves cançons.

Moltes gràcies.

(Aplaudiments.)

La moderadora

El molt honorable Ernest Benach, president del Parlament, imposa la Medalla d'Honor al col·lectiu Els Setze Jutges.

Recullen la medalla d'honor...

Lluís Serrahima.

(Aplaudiments.)

En nom de Miquel Porter i Moix, recull la medalla Josep Porter.

(Aplaudiments.)

En nom de Remei Margarit, recull la medalla Maria Serrahima.

(Aplaudiments.)

Josep Maria Espinàs.

(Aplaudiments.)

En nom de Delfí Abella, recull la medalla Mercè Roca Junyent.

(Aplaudiments.)

Francesc Pi de la Serra.

(Aplaudiments.)

Enric Barbat.

(Aplaudiments.)

Xavier Elies.

(Aplaudiments.)

Maria del Carme Girau.

(Aplaudiments.)

Martí Llauredó.

(Aplaudiments.)

Joan Ramon Bonet.

(Aplaudiments.)

Maria Amèlia Pedrerol.

(Aplaudiments.)

Maria del Mar Bonet.

(Aplaudiments.)

Joan Manuel Serrat.

(Aplaudiments.)

Lluís Llach.

(Aplaudiments.)

Rafael Subirachs.

(Aplaudiments.)

Maria del Mar Bonet, en nom del col·lectiu Els Setze Jutges, ens adreça unes paraules.

La Sra. Maria del Mar Bonet

Molt honorable president del Parlament, honorable conseller de Cultura, il·lustres membres de la Mesa, amics, amigues i estimats jutges, voldria recordar per començar dos jutges que no són entre nosaltres: el llibreter cinèfil Miquel Porter i el doctor psiquiatre Delfí Abella. Miquel, sobretot, impulsor entusiasta de la cançó dels inicis. Delfí, a qui dèiem «l'avi» perquè era el més gran, a qui recordem com una persona entranyable, molt bon poeta, escriptor d'un grapat de cançons precioses.

Des del 19 de setembre de 1961, i durant deu anys seguits, Els Setze Jutges van tornar-nos el nom de cada cosa, amb la idea indefectible de construir un món millor, més normal, menys dissortat, més lliure i feliç. Aleshores Catalunya no tenia el seu Govern, però des del poble emergia una agitació cultural que manifestava una claríssima voluntat de resistir en la defensa de la nostra identitat, que des del Govern central de Madrid, amb la seva sordesa cap a les altres cultures i llengües de l'Estat espanyol que encara ara perdura, se'n negava, sobretot en la llengua, la mateixa llengua en què des de València ens arribaven, carregades de força i lirisme, les cançons de Raimon.

Senyors i senyores del Parlament de Catalunya, vostès saben que una part significativa dels nostres poetes es va mantenir viva gràcies a la cançó; recorden els versos a través de les nostres cançons, que s'han instal·lat en la nostra memòria. Són versos que sovint vostès mateixos utilitzen per a identificar la nostra condició de poble, de nació, de la nostra cultura.

Quan jo vaig entrar a formar part d'Els Setze Jutges, els primers, ells ja havien fet una feina importantíssima: ens havien ensenyat un camí nou per a expressar amb cançons la quotidianitat, el desig de ser lliure, l'amor a la identitat. Els últims jutges vam incorporar aquest es-

quema nou d'una manera de fer cançons que van fer seva més tard cantautors gallecs, bascos, castellans.

Vull expressar, jo que vaig ser dels últims d'arribar-hi, el que inevitablement queda al cor dels jutges que encara som vius. Quan en dictadura no es parlava de la unitat territorial de tots els Països Catalans ni de normalització lingüística del català, tiràvem endavant la nostra campanya des de la il·lusió que fa possible totes les transformacions. I ho fèiem des de l'agitació, des de l'adversitat política, la censura. Els Setze Jutges treballàvem per la recuperació de la nostra llengua, a partir d'unes cançons per a les quals la nostra societat civil s'inventava escenaris i premis, sempre al marge dels mitjans de comunicació.

Preguntin-se ara, en el moment d'aquest homenatge, si la nostra tasca s'ha resolt bé, si té continuïtat. Preguntin-se si vostès mateixos han sabut recollir la nostra inquietud, si de debò se'n fan ressò. Ens representen, vostès, en aquest sentit? Vostès avui volen fer-nos homenatge. Gràcies, gràcies en nom de tots els jutges per l'homenatge d'avui. Però vull remarcar-los que el millor homenatge seria el del reconeixement a la nostra tasca amb la promoció de la seva continuïtat, és a dir, amb la presència de cançons en la nostra llengua, paradoxalment tan escassa, en els nostres mitjans de comunicació públics, al llarg dels quasi trenta anys de democràcia. *(Aplaudiments.)*

Senyors i senyores del Parlament de Catalunya, ara, ara que tenim el nostre Govern, facin-nos el millor dels homenatges. Assegurin una presència viva de les nostres velles i noves cançons, que des de tots els registres musicals continuen parlant de quotidianitat, d'amor, de llibertat, d'identitat, aquestes cançons que segueixen enriquint, des del plaer que produeix el fet de cantar-les, la perdurabilitat de la parla natural dels Països Catalans.

Moltes coses, moltes, estan per fer encara. Voldria acabar amb una petita estrofa de Joan Alcover, i dir-vos adéu, aquesta vostra jutgessa, orgullosa encara de ser-ho davant els seus companys: «De la infantesa qui s'enfila, / de la vellura que se'n va, / la Balanguera fila, fila, / la Balanguera filerà.» *(Aplaudiments.)*

Moltes gràcies.

(Aplaudiments forts i perllongats.)

La moderadora

Ens parla el molt honorable Ernest Benach, president del Parlament.

El president

Honorable conseller, honorable consellera del Govern de Catalunya, il·lustres membres de la Mesa i molt honorable expresident del Parlament, portaveus, diputades, diputats, representants de l'Ajuntament de Barcelona, senyores, senyors... No recordo si tenia catorze o quinze anys; recordo, però, que Franco estava a les últimes. La meva padrina, que ja en aquella època m'havia regalat discos en català, em va portar a un concert d'un cantautor català. La meva cosina, que era la seva filla, havia estat detinguda amb els cent tretze de l'Assemblea de Catalunya.

En aquell concert no es podia aplaudir; era el pacte entre el cantant i el públic. Uns quants dels avui presents aquí estaven a l'exili o a la presó. I no aplaudíem les cançons perquè algú important havia estat detingut i torturat. Era l'expressió més dura de la reivindicació de llibertat que havia viscut en directe i en la pròpia pell fins aquell moment. S'imaginem quin impacte per a un noi, per a un xiquet de quinze anys?

Recordo que vaig passar por aquell dia, i també recordo que aquell dia vaig despertar a moltes coses alhora, i les cançons van tenir tota una altra dimensió. Les cançons ja no sonarien mai més igual al tocadiscos de casa, mai més. La música havia agafat tota una altra dimensió. La música i la llibertat, en el meu interior, per sempre més han anat lligades.

He volgut començar amb aquesta introducció més personal perquè diuen que la música és expressió de l'ànima de les persones, dels pobles, de les nacions, expressió de sentiments, somnis, pors, il·lusions, alegries i tristesses; la música és expressió de vida. Diuen també que la dictadura franquista va cobrir amb una ombra de foscor i silenci la nostra nació, va reprimir les llibertats, va perseguir la nostra llengua, va intentar emmudir la nostra cultura, sotmetre la nostra identitat. Diuen també que en la transició a l'actual sistema democràtic es va estendre un altre silenci: el silenci institucional, el silenci de l'oblit.

Només recentment, des de fa uns anys, hem aconseguit començar a recuperar oficialment la memòria històrica del nostre país, la memòria dels que van ser vençuts i, per tant, no van escriure la història, dels que van morir i dels que van sobreviure a l'opressió d'una dictadura. Superar l'amnèsia oficial després de més d'un quart de segle de democràcia és, ja no una qüestió de justícia amb els que han protagonitzat la nostra història, amb els que ens han portat fins on som ara, sinó una qüestió de dignitat.

Avui, amb aquest acte, el Parlament s'ha volgut afegir, en certa manera, a aquest exercici de dignitat, a aquest procés de recuperació de la memòria, en aquest cas, de la memòria cultural i artística del nostre país. Avui trenquem el silenci de l'oblit per a retre reconeixement i homenatge a un grup de persones que van trencar el silenci cultural i vital d'una dictadura, un grup de persones que representen la lluita per ser, la lluita per recuperar la normalitat, per recuperar la llibertat davant les imposicions sofertes; la mateixa lluita, al cap i a la fi, que des de fa segles manté la nació catalana i que ells van viure en l'àmbit de la cançó.

Aquell grup de persones fou conegut arreu del país com Els Setze Jutges, i la seva aparició, impulsant la Nova Cançó, s'ha considerat un dels fets culturals catalans més importants de la postguerra. Manuel Vázquez Montalbán va anar una mica més enllà quan va escriure que «la cançó catalana és aquest fenomen que qualificaré fins al martiri i la mort com l'esdeveniment cultural i popular més important de l'Estat espanyol des del Concili de Toledo».

No sé si comparteixen aquelles paraules, però el cert és que Els Setze Jutges foren un alè de vida que retorna a l'expressió musical del país a la realitat del temps i del món. Foren un crit que ressonà amb força arreu del

país, arreu del territori, amb la força que dona sumar veus, estils, visions i plantejaments diferents, empenyent un objectiu comú. Aquella pluralitat els portà tensions i contradiccions, però també és la que va fer possible que aquell crit travessés la closca i arribés a tothom. Foren, en definitiva, una llum que va encendre il·lusions, que va recuperar l'autoestima de país, que va obrir camins.

De fet, mai no sabrem què hauria passat ni com hauria evolucionat la cançó catalana si mai no haguessin existit Els Setze Jutges. Però la seva existència va significar un salt de gegant per a la cultura d'aquest país. Van contribuir a l'impuls i la normalització de la llengua catalana en l'espai públic. No hi podia haver en aquella època «Mòniques Terribles» parlant-nos obertament per televisió. Per cert, gràcies, Mònica, per la teva implicació en aquest acte; gràcies, Manel Camp, per la teva implicació en aquest acte, i gràcies també a TV-3, la televisió nacional de Catalunya, per la seva col·laboració en aquest acte.

Deia que en aquella època el català vivia reduït a l'àmbit privat, vivia en la clandestinitat. Fou l'impuls d'Els Setze Jutges el que va permetre articular una xarxa de difusió de la cançó, un espai d'expressió pública catalana, i això va significar obrir espais de llibertat. En certa manera, hi havia unes generacions de catalanes i catalans expectants, necessitats d'aquell crit, d'aquell alè, d'aquella llum, i Els Setze Jutges els van donar. Van contribuir a fer créixer a Catalunya una nova cultura musical, arrelada al moment històric, cercant referents i influències de més enllà dels Pirineus, però reivindicant sempre la pròpia identitat, el català com a vehicle d'expressió vàlid per a la música moderna.

Foren, en definitiva, el detonador d'una explosió de realitat, de la realitat d'un país que anhelava respirar, viure, ser lliure, i també de la realitat d'unes generacions disposades a fer camí, a caminar endavant amb totes les limitacions i contradiccions, però entestades a ser. En certa manera, ho explicava ja Josep Maria Espinàs quan introduïa un dels primers recitals públics d'Els Setze Jutges al Fòrum Vergés de Barcelona amb aquestes paraules: «En la línia dels trobadors medievals, però vivint intensament, avui i aquí, l'hora actual i trencant els convencionalismes socials que desdibuixen l'home modern, Els Setze Jutges s'han posat en marxa, la guitarra al coll, pel camí de la infantesa, que és el de la simplicitat, la disponibilitat, en definitiva, de l'autenticitat.» Aquella autenticitat va guanyar-se la complicitat del públic, i se la van guanyar recorrent el país de dalt a baix per a fer arribar arreu les seves noves cançons; cançons que en molts casos han continuat amb nosaltres, han anat formant part de la banda sonora d'aquest país, de la vida de diferents generacions de catalanes i catalans.

Avui, doncs, amb la Medalla d'Honor del Parlament els retem un llargament esperat homenatge, que no serà l'únic; em consta que el d'avui tindrà merescuda continuïtat. I val a dir que els homenatges institucionals políticament mai no són innocents. No solament per les possibles afinitats ideològiques o distàncies ideològiques entre qui ret i qui rep l'homenatge, fet que no deixa de resultar anecdòtic. També i sobretot perquè, per contrast, situen l'àmbit d'homenatge en el centre de l'atenció pública i, per

tant, subjecte a reflexió i debat. És a dir, després de recordar i valorar el significat d'allò passat i de fer justícia als nostres herois culturals, podem aprofitar aquest homenatge per a inspirar camins de present i de futur.

Els Setze Jutges han de ser, com ho serien en qualsevol altre país, un referent. Són un exemple, no a seguir mimèticament, ja que les realitats són ben diferents, però sí un exemple que la força de la voluntat, com va dir el savi, és imparable fins i tot davant les dictadures. Un exemple d'inquietud cultural, de lliure pensament, d'orgull de país, de recerca de llibertats, un exemple tan plural com els setze jutges que compongueren el grup.

Penso també que, tot i que realment aquest homenatge s'ha fet esperar massa anys, coincideix amb un moment clau per a la cultura catalana, en què cal tenir present el referent d'Els Setze Jutges i la Nova Cançó. S'està començant a aconseguir un ampli consens i suports entorn de la necessitat d'impulsar la cultura catalana, modernitzant i dinamitzant el llegat cultural, incidint molt més en la difusió i la distribució de la producció cultural, fent arribar la cultura catalana allí on pot arribar, portes enfora i portes endins, amb el reconeixement que es mereix, és clar que sí. Un moment en què es comença a entendre que per a ser cosmopolita no cal renunciar a les pròpies arrels; menys encara menystenir allò que prové de la pròpia cultura i magnificar el que ve de fora. Un moment, doncs, en què s'intueix voluntat política, voluntat de país per sobre de lluites partidistes, per a posar els mecanismes i els instruments que necessita tota cultura en l'era de la globalització i les noves tecnologies. Un moment, precisament, però, en què res no tindrà sentit sense la voluntat de ser, d'expressar-se des de la pròpia identitat, com ho van fer ara fa uns anys un grup de persones agosarades anomenades «Els Setze Jutges».

I en aquest punt del discurs permetin-me que els faci una confessió: quan algú estimat, admirat i respectat em va suggerir la possibilitat de reconèixer-ne la trajectòria amb la Medalla d'Honor del Parlament, van començar a desfil·lar davant meu una col·lecció d'imatges, totes elles amb so, imatges i sons que em van emocionar profundament. Imatges que em suggerien compromís, llibertat, país, però que també em suggerien l'amistat com a valor fonamental a la vida; també em suggerien el primer amor, el primer petó, els primers acords en una guitarra.

Quan desfilaven aquestes imatges davant meu, tancava els ulls i em trobava en un recital, en un poble del Priorat, amb un cantant i una guitarra només, i l'aire ple de llibertat que es respirava només en aquella sala, perquè fora la llibertat no existia. I tancava els ulls i em trobava en qualsevol dels molts teatres d'aquest país, grans i petits, de ciutats i de pobles, amb cantants que portaven vida i emoció a la gent, amb músics cada cop més bons, amb alguna guitarra excepcional. I tancava els ulls i veia el Camp Nou ple, amb cent mil ànimes sentint que la cançó era viva i que la cultura catalana era potent, i ho era a través de la cançó i d'un cantant, d'un mite ja aleshores. I tancava els ulls i em trobava al Teatre Karl Marx de l'Havana, on un cantautor català era l'ídol de tants i tants joves d'arreu del món, i m'emocionava sentir-lo tan lluny de casa. I tancava els ulls i la Mediterrània se'm feia present amb cabells llargs i una veu

femenina, com la mar, i dolça, tan dolça... I tancava els ulls i veia aquells vells lluitadors que van ser els precursors de les diferents generacions de músics que ha donat de llavors ençà el nostre país: tots vostès, exactament tots vostès, que van començar quatre, fins a arribar a setze, i que avui ja serien a prop o ja haurien passat de la tornada dels deu mil que deia Miquel Porter, al costat del Delfí Abella, la Remei Margarit i el Josep Maria Espinàs, tal com hem pogut veure en les imatges que han precedit aquest acte.

I, darrere de tots vostès, noms propis de la música catalana que arriben fins avui, i el és important: que garanteixen que la nostra cançó, en gèneres ben diversos, té futur, que la nostra cultura té molt de futur. No té un camí de roses al davant, per descomptat; més aviat té reptes complexos i difícils. Però té referents i voluntat de futur. I res no pot aturar la voluntat.

Per tot plegat, amb tota solemnitat, amb honor, amb orgull i emoció, com a president del Parlament vull manifestar no solament el reconeixement, sinó també el més

sincer agraïment a Els Setze Jutges per la seva contribució cultural i artística al passat, al present i també al futur d'aquest país; pels molts moments d'emoció, d'alegria, d'illúsió, d'entusiasme, de felicitat, amb què heu obsequiat milions de catalanes i catalans; per haver-hi estat, per ser-hi, pel que signifiqueu, per tot. I també perquè us ho devíem.

Moltes, moltes, moltes gràcies.

(Aplaudiments.)

La moderadora

A continuació, el pianista Manel Camp versionarà diverses peces d'alguns dels integrants d'Els Setze Jutges.

(Manel Camp interpreta al piano diverses composicions d'Els Setze Jutges. Aplaudiments.)

Senyores i senyors, donem per finalitzat aquest acte. Moltes gràcies per la seva assistència i molt bona nit.